

Van de mens volstaat een maritieme kaart met daarop vermeld diepte, sedimenten, riffen, paaigronden en passages tussen ijsschotsen. Oom Wanja had vroeger gesteld: ‘Een mens is een archipel van zintuigen omgeven door onzichtbare stromen.’

Hij vouwde de tekening open. Het kind had een schets gemaakt van de scanner en het ronde toestel weergegeven als een walvis met opengesperde mond, boven het water scheen een zon en tussen de wolken stond een naam in kriebelige letters. Kinderen waren niet bang voor medische apparaten, ze wisten dat anderen waakten over hun gezondheid. Een kind was een archipel van vrolijkheid omgeven door onslitbaar vertrouwen.

De nauwkeurigheid van de gepresenteerde technieken had indruk op hem gemaakt, evenals de kwaliteit en de controles. Het was een onbereikbaar ideaal zoiets in zijn eigen ziekenhuis te realiseren.

Door het venster zag hij wolkenflarden boven een grijs landschap, onderbroken door geulen waarin de hemel zich spiegelde. Hoogspanningsmasten verdwenen in de verte en sleepten een reeks kabels met zich mee. Een nauwelijks waarneembare zon bescheen de dampige wolken.

Het waren nevels boven de taxushaag, kortgeknipt, rond het tuintje. Hij sjouwde het rijshout dat vader had verzameld. Het was geen onschuldige mist die was neergedaald, maar een kleverige sluier die zijn jeugd voor altijd had toegedekt. Hij was een archipel van nucleaire stofjes omgeven door ondoordringbare nevels.

Over zijn bezorgdheid had hij met Tanja gesproken.

‘Ik zal het ook krijgen.’ Dat was jaren later, hij had farmacologie gestudeerd en wist dat het lichaam op vele manieren de waarheid verhulde.

Ze had hem aangekeken en verzekerde: 'Nidi, dat hoeft helemaal niet.'

'Ik voel het.'

'Je zorgen zijn overbodig.'

'Het zal snel afgelopen zijn.'

Wilde ze het gevaar niet begrijpen?

Ze bleef zwijgen en overzag het uitgestrekte veld in een houding die hij zo goed van haar kende, staren in een landschap alsof ze ergens op wachtte.

De kraag van haar jasje was omgeslagen, enkele haarlokken slingerden op de schouder. Hij stond naast haar en ze keken naar het zompige moeras dat zich voor hen uitstreckte. Voorzichtig duwde hij een krul blonde haren naar binnen.

Ze nam zijn hand: 'Kom, we gaan zoeken.'

Behoedzaam ontweken ze de grote stenen die als kale punten omhoogstaken.

Ze droeg een mandje waarin hij de paddenstoelen legde. Klei kleefde aan de vingers.

'Nee, deze niet.' Voorzichtig nam ze er een okerkleurige aardvrucht uit.

'En ook deze niet.'

Ze stond tegenover hem en had hem gekust. Ze nam zijn handen en citeerde:

'I will kiss thy lips;

Haply, some poison yet doth hang on them,

To make me die with a restorative.'

Ze vervolgden hun weg en observeerden de glooiingen van het heuvellandschap.

Het riet bewoog, maar bewoog niet normaal. De lange stengels weken vaneen, eerst naar links dan naar rechts, door de wind ontstond een open plek. Er vormde zich een grillig spoor van ronde afdrukken die door de oneindige rietkraag bewogen. De halmen plooiden heen en plooiden terug alsof er niets was gebeurd.

Verrukt had ze zich omgedraaid: 'Zie je dat het kan?'

Minutenlang bleven ze kijken. Daarna zocht ze een geschikte plek, deed haar jackje uit en trok aan de knopen van zijn overjas: 'Ga zitten.'

De laatste dagen waren ze vaak samen geweest en hadden herinneringen gekoesterd.

'Je weet dat ik ga vertrekken,' en na een korte stilte: 'Nidi, we gaan ons huis verlaten.'

Hij had het begrepen en nam haar beide handen. Hun ogen sloten zich voor alles en iedereen, voor elk verleden en iedere verantwoordelijkheid. Er waren geen verplichtingen, alleen het heden in deze natuur.

Ze had zich gegeven zoals alleen een verliefde vrouw zich kon geven: 'Dit is de leegte waarin we samen kunnen zijn.'

De intimiteit was een afscheid.

Het was de laatste deur die nog open kon. Sinds hun jeugd was er een kamer met kreukloze lakens, een verboden venster, een spiegel met een bladlaag van witgoud. In zijn dromen leek de deur geopend en het was alsof zij door dit kamertje liep, een meisje in een kort hemdje, blonde haren, een parelketting in de hand.

Het boudoir kon dicht. Zij vertrok, haar huwelijk was aanstaande. Het hele huis mocht worden achtergelaten, hij had er niets meer te zoeken, langzaam zou het verdwijnen als een verblijfplaats die er nooit was geweest.

Het was tijd.

Vanaf de bovenverdieping was het uitzicht niet veranderd, de lucht bleef troebel als zeewater. Hij had zich lang genoeg afgezonderd en plaatste de stoel terug.

In de conferentieruimte op een benedenverdieping herkende hij zijn reisgenoten. Ze waren in een vrolijke stemming, maakten grappen die de Nederlandse gastheren gelukkig ontgingen. Nauwelijks had Phlore hem opgemerkt of ze beëindigde haar conversatie.

'Waar ben je geweest?'

'Verkeerde zaal.'

‘Ik heb gehoord dat jullie zo meteen vertrekken.’

Er klonk ongerustheid in haar stem.

‘Helaas, er zijn meer bezoeken gepland.’

Ze wilde een glaasje vullen, maar hij wees naar een ander tafeltje: ‘Geef mij uit die Hollandse samowar.’

Ze nam twee porseleinen kopjes.

‘Wat er hier aan faciliteiten is, vind ik indrukwekkend. Bij ons valt dat niet te verwezenlijken, zelfs al zouden we het geld hebben. De mensen zijn te slordig, ze verkopen de preparaten onderhands en patiënten krijgen een te hoge dosis.’

Door zijn werk was hij betrokken bij isotopenbeheer: ‘Voor zover dat bij ons mogelijk is.’

Ze had thee geschonken en zonder aarzeling proefde hij het hete vocht.

‘Radionucliden zijn schadelijk.’

‘Maar medisch hebben ze een prachtige toepassing. Het is de intentie mensen beter te maken.’

‘Isotopen zijn lichaamsvreemd.’

‘Niet allemaal.’

‘Akkoord, van koolstof-14 hebben we geen last.’

Hij vertelde over degene die als eerste gebruikmaakte van radio-isotopen als tracer.

‘George de Hevesy?’

‘Inderdaad en hij had er een speciale bedoeling mee.’

De Hevesy was Hongaar en als chemicus tijdelijk werkzaam in Engeland. Hij verbleef in een duur kosthuis, maar de hospita kon goed koken, dat compenseerde. Toch had hij het vermoeden dat zij de kliekjes van de vorige maaltijden gebruikte om er hutspot of soep van te maken. Hij vroeg ernaar, maar de vrouw ontkende ten stelligste.

Om zekerheid te krijgen nam hij een isotoop mee van het laboratorium, kalium-40. Dat sprenkelde hij royaal over de resten van de maaltijd en liet de hospita daarna afruimen. De volgende dag serveerde ze zijn diner en wenste hem smakelijk eten. Na haar vertrek nam hij de detector uit zijn tas en hield

deze boven de geprakte eiersalade. Een hevig geknetter was te horen en hij besloot die avond in een naburig restaurantje te eten.

‘Gelukkig wordt het tegenwoordig niet meer voor dergelijke doeleinden gebruikt.’

‘Toch kreeg hij in 1943 de Nobelprijs.’

‘Ja, voor medische toepassingen.’

Na enige ogenblikken vroeg hij welke isotopen zij in het ziekenhuis gebruikte. Phlore noemde er enkele en gaf een korte specificatie.

‘Hoeveel verschillende?’

Met haar hand wees ze naar de tafel waar een assortiment aan cake, koekjes en taart stond uitgesteld. Ze beschikte over zoveel soorten isotopen als er banket op tafel lag.

‘I would like to propose my recipe to you.’

Ze keek hem verrast aan.

‘Ik meen het.’

Hij vroeg haar adres en wenste nader overleg. Ze nam de portefeuille met pasjes, zocht een visitekaartje. Hij keek mee en zag een foto.

‘Yours?’

‘Yes.’

Ze toonde het portret van een kind met donker sluike haar, mooie ronde ogen en een zelfverzekerde glimlach naar de camera. Hij was verrast, de gelaatstreken van het vijfjarige meisje leken bekend, een Slavisch gezicht, onmiskenbaar.

Het verleden speelde hem parten. Vermoedelijk had hij boven te lang in het zaaltje gemijmerd en was hij door zijn eigen gedachten misleid: ‘Ze lijkt op haar vader?’